

15-20 år er sat i værk, bare skal ses som resultatet af en imitations- og diffusionsproces. Kunne det ikke være, at politikerne, dvs. de demokratiske institutioner, har oplevet, hvordan sundhedsvæsenets institutioner med deres høje grad af professionel autonomi, gjorde dem nærmest immune over for forsøg på at inddrage dem i såvel en ressourceprioritering som en helhedsbaseret styring, hvor faglig indsats, kvalitet, økonomi og effekter vejes sammen? Og hvorfor ser forfatterne helt væk fra, at grundlaget for den forkætrede danske trojka-models spredning til alle danske sygehuse var baseret på en behård magtkamp mellem lægernes og sygeplejerskernes fagforeninger?

Disse kritiske bemærkninger skal læses i den ånd, de er skrevet. Det er ikke så meget udtryk for kritik og afstandtagen, for det er der ikke grundlag for. Der er snarere tale om, at bogen danner et godt grundlag for en kritisk diskussion, hvor alternative tolkninger får mulighed for at udfordre det sociologiske perspektiv, som bestemt har en del for sig, og som også derfor fortjener at komme på hårdere arbejde.

Jørgen Grønnegård Christensen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Clive Archer og Ingrid Sogner, *Norway, European Integration and Atlantic Security*. London: Sage Publications, 1998, 208 s., £ 47.50 (hb).

Litteraturen om EFTA-landenes (de nuværende og tidligere) og de central- og osteuropæiske landes forhold til EU og NATO er efterhånden betydelig (jf. blandt andet studier af Luif, Pedersen, Miles,

Ingebritsen og Larson samt Redmond), og flere nyere studier har foretaget teoretisk baserede komparationer af disse staters europapolitik (jf. blandt andet Mouritzen og Wæver og Wiberg). Litteraturen om Norges forhold til disse organisationer i det seneste årti er imidlertid sparsom, og på den baggrund må denne bog absolut hilses velkommen.

Bogen er skrevet af en britisk og en norsk forsker i fællesskab og analyserer Norges forhold til Europa og det atlantiske samarbejde fra 1945 til i dag. Der ligger i sig selv en pointe i, at den ene forfatter er britisk, idet den britiske forbindelse fremstår som en meget vigtig, og måske nok hidtil underspillet, determinant bag norsk europapolitik og alliancepolitik, specielt dennes tidligere faser. Bogen er opdelt i to hoveddele, som successivt analyserer henholdsvis europapolitikken og alliancepolitikken og udviklingen i de to politikker siden 1945. En afsluttende del 3 skuer fremad og diskuterer mulige udviklinger og strategiske optioner på de to politikområder, ligesom den indeholder et konkluderende kapitel.

Bogens tilgang er overvejende kronologisk-empirisk i den solide, britiske tradition; dog har forfatterne lagt en løs teoretisk ramme omkring fremstillingen i form af et sæt teoretiske spørgsmål baseret på udenrigspolitikteori, herunder tilpasningsteori. Disse spørgsmål tages op i det afsluttende kapitel, men er ikke strukturerende for selve analysen. Den empiriske analyse som sådan er informativ og grundig og vidner om forfatternes dybe indsigt i deres specialeområder. Der er dog overvejende tale om en sammenkrivning af – og stillingtagen til – eksisterende forskning og i begrænset udstrækning om præsentation af ny empirisk forskning. Enkelte steder er forfatterne sprunget lidt vel hurtigt gennem

15-20 år er sat i værk, bare skal ses som resultatet af en imitations- og diffusionsproces. Kunne det ikke være, at politikerne, dvs. de demokratiske institutioner, har oplevet, hvordan sundhedsvæsenets institutioner med deres høje grad af professionel autonomi, gjorde dem nærmest immune over for forsøg på at inddrage dem i såvel en ressourceprioritering som en helhedsbaseret styring, hvor faglig indsats, kvalitet, økonomi og effekter vejes sammen? Og hvorfor ser forfatterne helt væk fra, at grundlaget for den forkætrede danske trojka-models spredning til alle danske sygehuse var baseret på en behård magtkamp mellem lægernes og sygeplejerskernes fagforeninger?

Disse kritiske bemærkninger skal læses i den ånd, de er skrevet. Det er ikke så meget udtryk for kritik og afstandtagen, for det er der ikke grundlag for. Der er snarere tale om, at bogen danner et godt grundlag for en kritisk diskussion, hvor alternative tolkninger får mulighed for at udfordre det sociologiske perspektiv, som bestemt har en del for sig, og som også derfor fortjener at komme på hårdere arbejde.

Jørgen Grønnegård Christensen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Clive Archer og Ingrid Sogner, *Norway, European Integration and Atlantic Security*. London: Sage Publications, 1998, 208 s., £ 47.50 (hb).

Litteraturen om EFTA-landenes (de nuværende og tidligere) og de central- og osteuropæiske landes forhold til EU og NATO er efterhånden betydelig (jf. blandt andet studier af Luif, Pedersen, Miles,

Ingebritsen og Larson samt Redmond), og flere nyere studier har foretaget teoretisk baserede komparationer af disse staters europapolitik (jf. blandt andet Mouritzen og Wæver og Wiberg). Litteraturen om Norges forhold til disse organisationer i det seneste årti er imidlertid sparsom, og på den baggrund må denne bog absolut hilses velkommen.

Bogen er skrevet af en britisk og en norsk forsker i fællesskab og analyserer Norges forhold til Europa og det atlantiske samarbejde fra 1945 til i dag. Der ligger i sig selv en pointe i, at den ene forfatter er britisk, idet den britiske forbindelse fremstår som en meget vigtig, og måske nok hidtil underspillet, determinant bag norsk europapolitik og alliancepolitik, specielt dennes tidligere faser. Bogen er opdelt i to hoveddele, som successivt analyserer henholdsvis europapolitikken og alliancepolitikken og udviklingen i de to politikker siden 1945. En afsluttende del 3 skuer fremad og diskuterer mulige udviklinger og strategiske optioner på de to politikområder, ligesom den indeholder et konkluderende kapitel.

Bogens tilgang er overvejende kronologisk-empirisk i den solide, britiske tradition; dog har forfatterne lagt en løs teoretisk ramme omkring fremstillingen i form af et sæt teoretiske spørgsmål baseret på udenrigspolitikteori, herunder tilpasningsteori. Disse spørgsmål tages op i det afsluttende kapitel, men er ikke strukturerende for selve analysen. Den empiriske analyse som sådan er informativ og grundig og vidner om forfatternes dybe indsigt i deres specialeområder. Der er dog overvejende tale om en sammenkrivning af – og stillingtagen til – eksisterende forskning og i begrænset udstrækning om præsentation af ny empirisk forskning. Enkelte steder er forfatterne sprunget lidt vel hurtigt gennem

sekundærlitteraturen, men som helhed lever bogen op til betegnelsen en *state-of-the art* fremstilling.

Sammenhængen mellem europapolitikken og sikkerhedspolitikken er et tema, som forfatterne tager op flere steder i bogen, og de påpeger blandt andet, at den norske regering forsøgte at vinde tilslutning til norsk medlemskab af EU ved folkeafstemningen i 1994 gennem en betoning af EU-medlemskabets sikkerhedspolitiske betydning, og at denne strategi i nogen grad gav bagslag, da udfaldet viste sig at blive et nej. Temaet kunne dog godt have været gjort til genstand for yderligere overvejelser. Opsplitningen af analysen i to kronologiske sektoranalyser tenderer således mod at skygge for nogle af de analytiske pointer, som en integreret analyse utvivlsomt ville have synliggjort. Efter endt læsning er det stadigvæk lidt af en gåde, hvorfor Norge efter 1989 fører systemtilpasningspolitik på det sikkerhedspolitiske område og en overvejende „uforsonlig“ (intransigent) politik på europapolitikens område. Bogen henviser flere steder til Norges „moralistiske og humanistiske traditioner“, men det er ikke en faktor, som gøres til genstand for dybere analyse. Derimod påpeges det gentagne gange og med rette, at Norges stærke sikkerhedspolitiske engagement i høj grad har haft til formål at kompensere for landets europapolitiske særstilling. I analysen af europapolitikken påpeges betydningen af dels den britiske forbindelse, dels interessegrupper med tilknytning til norsk erhvervsliv.

Forfatterne tillægger i deres konklusion internationale systemfaktorer primær betydning i forhold til interne faktorer, hvilket ikke harmonerer særligt godt med analysen af europapolitikken. Systemtesen argumenteres heller ikke særlig stringent igennem. Det hævdes, at Nor-

ges udenrigspolitiske muligheder samlet er blevet større over tid, idet argumentet er, at Norges (olie- og gas-) ressourcer er blevet større. Præcis hvordan denne øgede ressourcerigdom er blevet omsat til større europapolitiske og alliancepolitiske muligheder står imidlertid tilbage som et noget uforklaret spørgsmål. Jeg vil også mene, at en stringent systemargumentation ville have ført til en mere pessimistisk konklusion med hensyn til Norges handlemuligheder, end den forfatterne forfægter. Ophøret af den kolde krig har jo ikke kun udvidet Norges handlemuligheder, men også gjort landet mindre interessant i sikkerhedspolitisk henseende, hvilket gør det vanskeligere for norske beslutningstagere at udligne good-will tabet på europapolitikens område.

Den afsluttende scenarie- og optionsdiskussion skæmmes af, at der kun for sikkerhedspolitikens vedkommende foretages en scenariediskussion. Diskussionen af Norges europapolitiske optioner får af samme grund en lidt vel causerende karakter. En mere generel svaghed ved bogen er fraværet af komparative overvejelser, endsige systematisk komparation for eksempel med den islandske (og schweiziske) europapolitik. Det er heller ikke uproblematisk at analysere to udenrigspolitiske sektorer (ganske vist store sektorer) i en stats udenrigspolitik uden at gøre sig overvejelser om den generelle udenrigspolitik og andre udenrigspolitiske sektorer – for Norges vedkommende for eksempel FN-politikken.

Alt i alt, har Archer og Sogner dog præsteret et nyttigt og velskrevet bidrag til litteraturen om Norges forhold til Europa og den Atlantiske Alliance.

Thomas Pedersen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet